

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
факультет іноземних мов

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА ТА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДУ

**Тези доповідей XI наукової конференції
з міжнародною участю**

15-16 квітня 2021 року, м. Харків, Україна

Харків 2021

УДК 81'25(063)

Зареєстровано Державною науковою установою
«Український інститут науково-технічної експертизи та інформації»
(Посвідчення № 804 від 14 грудня 2020 року)

Затверджено до друку рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 3 від 26 лютого 2021 р.)

Організаційний комітет конференції:

В. Г. Пасинок, доктор педагогічних наук, професор (голова)
О. В. Ребрій, доктор філологічних наук, професор (заступник голови)
Н. А. Оніщенко, кандидат філологічних наук, доцент
Л. М. Черноватий, доктор педагогічних наук, професор
А. П. Мартинюк, доктор філологічних наук, професор
І. Є. Фролова, доктор філологічних наук, доцент
А. С. Ольховська, доктор педагогічних наук, доцент
Я. С. Сиса, викладач (секретар)

Адреса оргкомітету:

61022, м. Харків-22, майдан Свободи, 4,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,
факультет іноземних мов, к. 7-76, тел. (057)707-54-42

Актуальні проблеми перекладознавства та методики навчання перекладу:
Тези доповідей XI наукової конференції з міжнародною участю. Харків: ХНУ
імені В. Н. Каразіна, — 2021. — 143 с. — Електронне видання (15–16 квітня 2021 р.,
м. Харків, Україна).

До збірника увійшли тези доповідей наукової конференції, присвяченої проблемам теорії,
історії та методики навчання перекладу.

Для наукових працівників, перекладачів, викладачів, аспірантів, студентів філологічних
спеціальностей.

The Collection contains abstracts of the reports at the Conference dedicated to current issues in
theory and history of translation and methods of translators'/interpreters' training.

For scholars, translators/interpreters, teachers, post-graduate students and students of philological
specialities.

Тези подано в авторській редакції

ISBN 978-966-285-686-6

УДК 81'25(063)

Тези розповсюджуються в електронному вигляді

© Харківський національний
університет імені В.Н. Каразіна, 2021

Зміст

ЧАСТИНА 1

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

I АСПІРАНТІВ

Агібалова Т. М., Голікова О. М., Мирошниченко В. М.

Граматична семантика в художньому перекладі 9

Артьомцев О. В.

Особливості відтворення німецьких юридичних термінів українською мовою 10

Ахмедова Е. Д.

Стратегія одомашнення в англо-українському перекладі художніх порівнянь: когнітивний ракурс 12

Бадан А. А.

Лінгвокраїнознавство для перекладачів: переклад топонімів 13

Безугла Л. Р.

Перекладацькі трансформації у поетичних перекладах Генріха Ейгера 14

Бойко Я. В.

Діахронна множинність перекладів часово віддаленого першотвору як проблема перекладознавства 16

Воробйова І. М.

Особливості перекладу фразеологізмів у творах В. Шекспіра 17

Вороніна К. В.

Стратегія одомашнення під час перекладацького відтворення авторських оказіоналізмів 19

Гура В. М.

Особливості перекладання художніх текстів жанру фентезі 20

Засєкін С. В.

Перекладацька етика та добросовісність 21

Демецька В. В.

Інтерсеміотика драматичного тексту в перекладі: теоретичний аспект 23

Дорофєєва М. С.

Міжкультурні розбіжності німецького та українського дискурсу перекладознавства (на матеріалі видів тексту “exposé” та «кваліфікаційна робота магістра») 24

Іваненко Д. О.

Особливості перекладання ілюстрованих художніх текстів для дітей 26

Івахненко А. О.

Деякі аспекти відтворення образу персонажа в детективі (на матеріалі роману *The Apprentice* Тесс Геррітсен) 27

Кабаченко І. Л.

Міжкультурна комунікація в перекладі 29

Кабірі М. Х., Кобзєва О. О.

Стратегія самопрезентації як частина прояву ідентичності: перекладацький аспект 30

<i>Кайсіна Д. М.</i>	
Отримання зворотнього зв'язку від здобувачів вищої освіти як елемент студентоцентрованого навчання основам письмового перекладу.....	31
<i>Кальниченко О. А., Кальниченко Н. М.</i>	
Єлизавета Старинкевич як теоретик та критик перекладу	33
<i>Каминін І. М., Чурсіна Л. В.</i>	
«Хибні англіцизми» у сучасній французькій мові та проблеми їхнього перекладу українською мовою	34
<i>Карабан В. І.</i>	
Хто кого? — Машинні перекладачі проти викладачів	35
<i>Карачова Д. В., Бовкун В. О.</i>	
Специфічні характеристики сленгізмів та труднощі їх перекладу українською мовою	37
<i>Коваленко Л. А.</i>	
Порівняльний аналіз англо-українських перекладів лінгвально-візуальних каламбурів.....	38
<i>Ковалюк О. Б., Наняк Ю. О.</i>	
Виклики у викладанні медичного перекладу.....	39
<i>Корбозерова Н. М.</i>	
Переклад, мовний тип, лінгвокультурний концепт як складові поліпарадигмального аналізу: пошуки кореляції	41
<i>Котляров Д. М.</i>	
Дослідження ефективності пропедевтичного курсу при навчанні перекладу у сфері політики майбутніх філологів, що вивчають англійську мову як другу іноземну.....	42
<i>Купчишина Ю. А.</i>	
Вербалізатори очуднення в англomовному художньому тексті.....	43
<i>Мартинюк А. П.</i>	
Когнітивний перекладацький аналіз: метод і методика (на прикладі перекладу художніх метафор і порівнянь)	45
<i>Медведєва А. А.</i>	
Функції чорного гумору в кіноперекладі	46
<i>Мирошниченко В. М., Шкурченко А. Ю.</i>	
Особливості перекладу текстів науково-технічного стилю (на прикладі ІТ-сфери)	47
<i>Мізін К. І.</i>	
Комплексні емоції як проблема перекладу	49
<i>Некряч Т. Є.</i>	
Засоби передачі в перекладі визначальних формальних параметрів художнього твору (на матеріалі роману Дж. Вінтерсон “Пристрасть”)	50
<i>Ноговська С. Г.</i>	
Лінгвокультурна адаптація комерційної реклами.....	51
<i>Панченко О. І.</i>	
Вигуки тварин як проблема перекладу	53

<i>Панькова А. В.</i> Переклад закодованих повідомлень у складі художнього твору: стратегії та прийоми	54
<i>Пешкова О. Г.</i> Прецедентні імена як засіб мовної гри в англо-українському науковому перекладі	55
<i>Радчук В. Д.</i> Інтерсеміотика перекладу: «Катерина» Т. Шевченка — картина в поемі і поема в картині	57
<i>Ребрії О. В.</i> Переклад ілюстрованих книжок для дітей: інтерлінгвістичний чи інтерсеміотичний?	58
<i>Рудницька Н. М.</i> Ідеологічно вмотивована асиметрія у перекладі	59
<i>Синегуб С. В.</i> Функціонально-прагматичні характеристики текстів офіційно-ділового дискурсу в процесі перекладу	61
<i>Суса Я. С.</i> Національні стереотипи як проблема перекладу	62
<i>Ставенко О. В.</i> Австралійські етнонаративи для дітей у контексті міжкультурної комунікації	63
<i>Фролова І. Є.</i> Культурні чинники перекладацької діяльності	65
<i>Цанів А. О.</i> Художні наративи для дітей: на перетині мультимодалістики та перекладознавства	66
<i>Царьова С. О., Курочкіна Д. І.</i> Особливості перекладу передумов створення винаходу в патентній документації США	68
<i>Шевченко В. М.</i> Актуалізація імплікатур в аспекті перекладу	69
<i>Alimova A. Yu.</i> Rendering Nonverbal Communication Means of Characters With Physical Disabilities in Fiction Translation	70
<i>Blagodarna O. M.</i> Productivity Focused CAT-Tools Functionalities	71
<i>Buivol O. V.</i> Lexical Features of Translation of Terminology in The Field of Mechanical Engineering	73
<i>Chernovaty L. M., Kovalchuk N. M.</i> Experimental Research into Translation Process Strategies	74
<i>Galstyan A. G.</i> Distance Learning and the Global Pandemic	76
<i>Golovatska Iu. B.</i> Linguistic and Cultural Peculiarities of Political Discourse	77
<i>Hrytsiv N. M.</i> Nlp Tools in Tagging Emotional Dislocation: Fiction Translation	78

<i>Kalnichenko O. A.</i>	
University Translation Theory Courses in Ukraine of the Early 1930s	81
<i>Kolomiyets L. V.</i>	
The Content and Context of Mykola Zerov's Syllabus on Special Methodology of Translation	82
<i>Lukianova T. H.</i>	
Intersemiotic Translation in Multimodal Dimension	83
<i>Nedainova I. V.</i>	
Intermediality in Translation: Art, Practice or Both?	84
<i>Nefyodova O. D.</i>	
Proper Names as a Challenge in a Translation Classroom	85
<i>Nohovska S. H.</i>	
Features of Teaching the Audiovisual Translation of Commercials of the Future Translators	87
<i>Olkhovska A. S.</i>	
Main Methodological Approaches for Developing Professional Competence of MA Students Majoring in Translation and Interpreting	88
<i>Shmiher T. V.</i>	
Feministic Motifs in Liturgical Translation: the Case of the Feast of the Nativity of the Mother of God	89
<i>Sung O. M.</i>	
Rendering the Yorkshire Dialect of Literary Characters in Ukrainian Translations	91
<i>Tashchenko G. V.</i>	
Translational Perspective on Gender Stereotypes in a Dystopian Reality	92
<i>Tatsakovych U. T.</i>	
Mental Imagery in Translation From English into Ukrainian: a Cognitive Linguistics Perspective (a Study of y. Martel's Novel <i>life of pi</i>)	93
<i>Yemets O. V.</i>	
Intermedial Allusions in Literary Texts: Stylistic and Translation Aspects	94

ЧАСТИНА 2

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

<i>Аджва Д. З., Рева Н. А.</i>	
Типи трансформацій у перекладі назв кінотворів	96
<i>Андрєєва М. А.</i>	
Особливості перекладу англійських загадок українською мовою	97
<i>Антонова К. Г.</i>	
Особливості перекладу алюзії	98
<i>Банніков Д. О.</i>	
САТ-інструменти перекладача	100
<i>Ведмідська М. В.</i>	
До питання відтворення евфемії в англійських публіцистичних текстах	101
<i>Григорян Л. А.</i>	
Підходи до визначення змісту компетентності у навчанні перекладу	102

Ключову роль відіграють і повтори образів, які ніби прокладають місток між духовним світом головних героїв. Всі деталі виписані ретельно і сприймаються як рефрени, тому й відтворюються саме так.

Утім, в одному випадку довелося цілком свідомо відмовитися від збереження повтору і вдатися до конкретизації: йдеться про багаторазове вживання слова *boat* на позначення будь-якого судна. Але в різних ситуаціях у перекладі виникають і *човни*, і *баркаси*, і *кораблі*, і *гондоли*. Словесним повтором довелося пожертвувати задля точнішої візуалізації авторської картини світу.

Не вийшло зберегти повтор слова *queen*, але вже з іншої причини — через наявність сталих, закріплених відповідників. Якщо це *the Queen of Heaven*, то тут може бути лише Цариця Небесна. Якщо це гральна карта *the Queen of Spades*, то це винова краля (у гіршому разі — пікова дама чи дама пік). Якщо йдеться про Марію-Антуанетту, то вона — королева. В таких випадках перекладач просто не має іншого вибору.

Заслуговують на увагу засоби відтворення каламбурів, які потребували компенсаційних тактик, інтертекстуальних вкраплень, які мали зберегти прагматичну мету і літературну прецедентність, заголовків чотирьох розділів роману як сильних позицій тексту. Викликом для перекладача стала і неповторність інтонації обох оповідачів роману, які відрізняються за темпом, ритмом, словесною тканиною.

Ключове слово в романі — *PASSION*. Власне, не тільки ключове слово, а й ключове почуття, лейтмотив, провідна тема. Воно виникає в різних ситуаціях. Зрозуміло, що в усіх випадках це слово має перекладатися тільки в один спосіб — *ПРИСТРАСТЬ*, і жодні синоніми в “партитурі” роману тут були б недоречні.

Ці й інші засоби відтворення форми роману Дж. Вінтерсон “Пристрасть” розглядаються на матеріалі українського перекладу, виконаного на замовлення видавництва “Вавилонська бібліотека” Тетяною Некряч.

ЛІНГВОКУЛЬТУРНА АДАПТАЦІЯ КОМЕРЦІЙНОЇ РЕКЛАМИ

Ноговська С. Г. (Київ)

Глобалізація економіки та активізація торгівлі спрямовують компанії спілкуватися зі споживачами, а за допомогою реклами — дозволяють охоплювати ринки в різних країнах та культурах.

Дослідження розкриває деякі проблеми, пов’язані з адаптивним перекладом міжнародних рекламних кампаній. Матеріалом дослідження слугував паралельний корпус із 500 рекламних роликів та оголошень англійською та українською мовою. Вибірка формувалась впродовж 2018 — 2021 років.

Необхідно зазначити, що переклад реклами — не просто перенесення еквівалента повідомлення з мови оригіналу на мову перекладу, це досить складний процес «перепису» оригінального тексту з урахуванням як мовних, так і соціокультурних властивостей. Саме тому стає актуальною локалізація міжнародних

рекламних кампаній, яка полягає в адаптації цих повідомлень відповідно до особливостей місцевого середовища цільових країн [1, с. 5]. Зрозуміло, що адаптація відбувається з урахуванням соціокультурної складової, яка вміщає локальні особливості, що впливають з релігії, звичаїв, соціальних та комерційних звичок, правил поведінки та етичних норм.

Адаптації за змістом та формою є типовими прикладами відображення характеру культури в галузі реклами. Розглянемо перший приклад адаптації міжнародної реклами — *графічна адаптація*. У рекламі чаю Dilmah відбулась трансформація рекламного обрамлення. Фон зображення був адаптований до соціально-культурного середовища країни-походження — Шрі-Ланки: *This gentle, uplifting cuppa combines green tea with Peppermint leaves to produce a delicious and all-natural tea experience to soothe one's mind, refresh one's thinking and brew in inspiration! Restart with Moroccan Mint Green Tea*. В період передноворічних святкувань адаптували цю рекламу на український ринок, але з відтворенням новорічним фоном та життєвими сценами, які частіше зустрічаються в нашій країні: *У цей передсвятковий період спробуйте поєднати м'ятний чай та традиційні різдвяні пряники. Адже велика кількість спецій та цитрусових у імбирному печиві та пряниках в парі з марокканським м'ятним зеленим чаєм Dilmah створює справді незабутнє поєднання. Зелений чай з Марокканською м'ятою — це фантастична пара до імбирних пряників*.

Тобто, графічну адаптацію рекламного зображення можна поділити на два типи: 1. адаптація значення, що пов'язана з фоном у різних версіях реклами, 2. адаптація співвідношення між обраним фоном та рекламним продуктом.

Проаналізуємо інший приклад адаптації, що ілюструє ідеологічний аспект рекламного повідомлення — *текстова адаптація*. У рекламі чаю Lipton фразу *authentic Darjeeling tea* описово переклали на українську мову *високоякісний індійський чорний чай*. Наступне рекламне повідомлення від українського рекламодавця *Спробуй смак холодного чаю Lipton по-українськи. Зі смаком лохини* відображає адаптацію з використанням місцевих реалій тексту *Taste NEW Lipton Black Ice Tea blueberry taste*.

Розглянемо ще один приклад адаптації, який відображає водночас адаптацію тексту та зображення, а також дозволяє спостерігати взаємодію між лінгвістичними та графічними одиницями. У 2020 році Jameson запустила рекламну кампанію *Always in to Mix In*, де люди з різних країн зустрічаються в одному закладі та проводять час разом. Ідея відеороликів полягає в тому, що незалежно від територіальної чи соціальної приналежності, за келихом віскі Jameson людина почувається комфортно і спокійно так само як і в компанії своїх друзів. В Україні презентували новий смак віскі та відповідно адаптували рекламу *Імбир та лайм — найкращі друзі Jameson. Це як друзі Оушена, тільки без Бреда Пітта та Джорджа Клуні. Але, коли Jameson, лайм та імбир збираються разом, так само починаються круті пригоди*.

Запропоновані приклади адаптації показують, як відбувається взаємодія між перекладом та культурними чинниками цільового ринку в межах комерційного

спілкування. А перекладач, який добре володіє лінгвістичними та соціальними навичками, не лише перекладає рекламу, а й адаптує та пропонує більш прийнятні варіанти в певному регіоні [3, с. 121–122].

Література: 1. Діброва Т. Г., Дударева Ю. О. Стратегія адаптації міжнародної реклами: вітчизняний досвід. 2015. URL: <https://economy.kpi.ua/uk/node/551>. 2. Жарлінська Р. Г., Морозова Ю. О. Реклама в міжнародному маркетингу: стратегії стандартизації та адаптації. 2010. URL: http://www.rusnauka.com/36_PWMN_2010/Economics/76396.doc.htm. 3. Woodward-Smith E., Eynullaeva E. A cross-cultural study of the translation and adaptation of advertisements for beauty products. *Perspectives*. 2009. № 17:2. P. 121–136. DOI: 10.1080/0907760902999225.

ВИГУКИ ТВАРИН ЯК ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ

Панченко О. І., д-р філол. наук (Дніпро)

Велике значення для мови художньої літератури мають експресивні мовні форми, що передають емоційний стан персонажа або оповідача за допомогою сприйняття інтонаційних обертів, властивих живій індивідуальній мові, найчастіше закріплених за їх конкретним носієм — оповідачем. Суттєве значення (особливо у віршованій промові) набуває і звукова організація мови, яка отримує іноді безпосередню значимість, але в основному сприяє інтонаційної виразності. Специфічною формою звукової організації тексту є передавання вигуків, зокрема вигуків тварин.

Ця проблема є актуальною під час перекладу багатьох класичних англійських творів, в тому числі Е. Сетон-Томпсона, Р. Кіплінга та ін.

Скажімо, у книзі Е. Сетон-Томпсона «Розповіді про тварин» читаємо: *All of which, being interpreted, said: “Grrrh! woof! there’s that dirty cur of McCarthy’s. Woof! I’ll ‘tend to him tonight. «Woof! woof!”* (Е. Сетон-Томпсон «Бинго»). Цей уривок у перекладі має такий вигляд: *«В переводе на человеческий язык это означало следующее: «Гррр! Ввууф! Опять эта грязная дворняга, пес Мак-Карти! Ввууф! Я ему задам сегодня ночью. Ввууф! Ввууф!»* (переклад Миколи Чуковського). Тобто перекладач обрав найприродніший спосіб перекладу — транскрипцію, передаючи саме англійське сприйняття звуків собаки і не беручи до уваги відповідності у мові перекладу.

Утім, в теорії перекладу виділяють такі різноманітні способи перекладу звуконаслідувальної лексики, як запозичення, різноманітні трансформації (заміна, опис, додавання тощо), компенсації, вилучення. У попередньому прикладі звуконаслідування “Grrrh! woof! ... «Woof! woof!” було перекладено фонетично так, як воно звучить у мові оригіналу.

Насичені вигуками тварин твори Джозефа Редьярда Кіплінга. Так, наприклад, у казці Р. Кіплінга “How The Camel got his Humph” ледачий верблюд говорить тільки *Humph!* — вигук, що виражає зневагу і глузування. Цей вигук далі вживається як іменник *humph* — «горб»; *humph* = *humr* — спостерігаємо гру слів, засновану на схожості звучання вигуки *humph* і іменника *humr*:

... and when anybody spoke to him, he said ‘Humph!’ Just « and no more; ‘Humph!’ said the Camel. — Гррб! — ответил Верблюд (Переклад Корнія Чуковського,

Електронне наукове видання

**Актуальні проблеми
перекладознавства та методики навчання перекладу**

Тези доповідей XI наукової конференції
з міжнародною участю

(15–16 квітня 2021 року, м. Харків, Україна)

Англійською, німецькою, французькою, арабською, українською мовами

Відповідальний за випуск Ребрій О. В.
Комп'ютерне верстання Карпенко Н. В.
Тексти подано в авторській редакції

Формат 60x84 1/8. Ум. друк. арк. 18,00.
Зам. № 126/2021

Видавець і виготовлювач
Видавництво «НТМТ»
61103, м. Харків, вул. Дерев'янка, 16
E-mail: jornal_2016@ukr.net
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1748 від 15.04.2005 р.